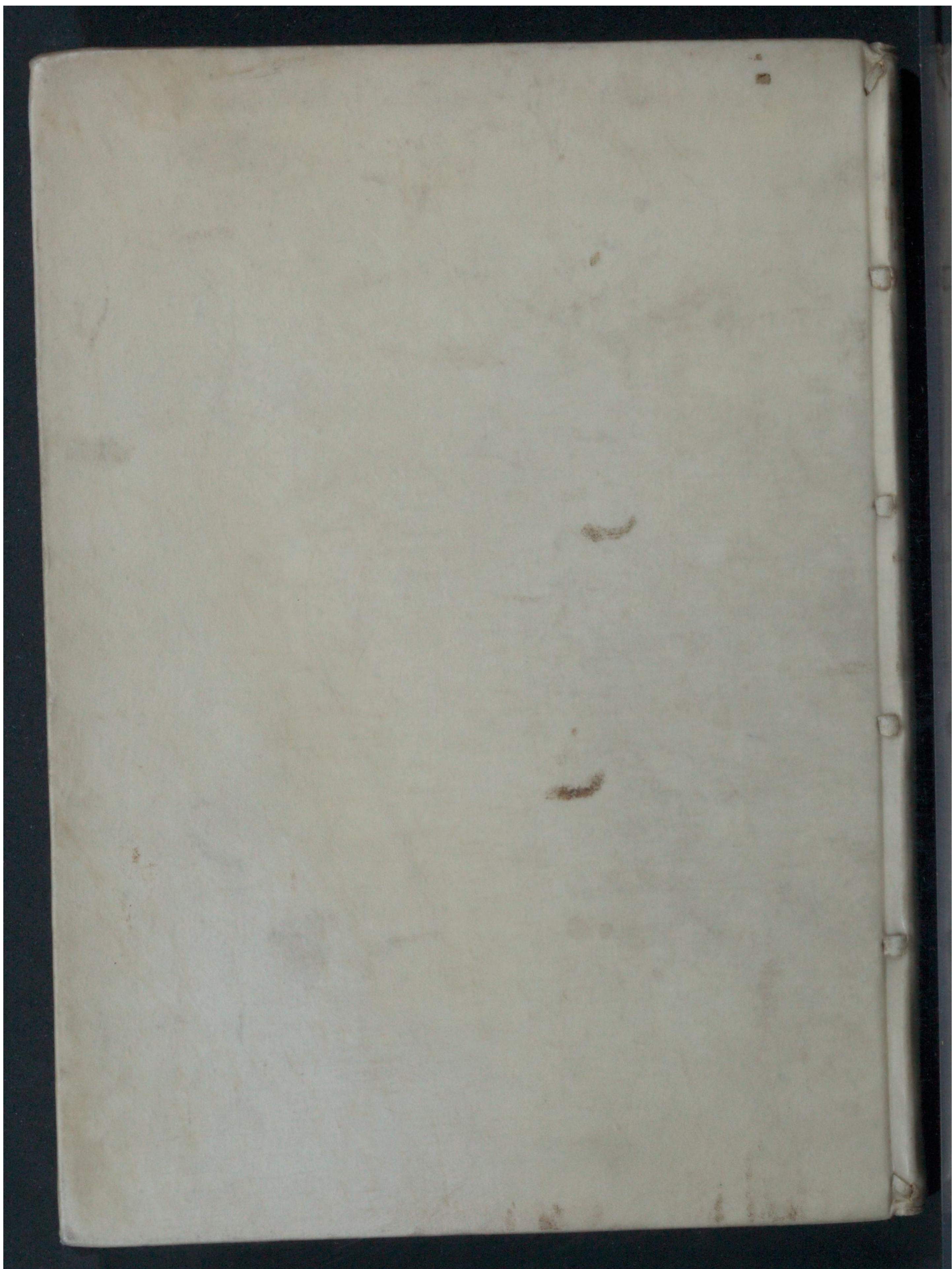

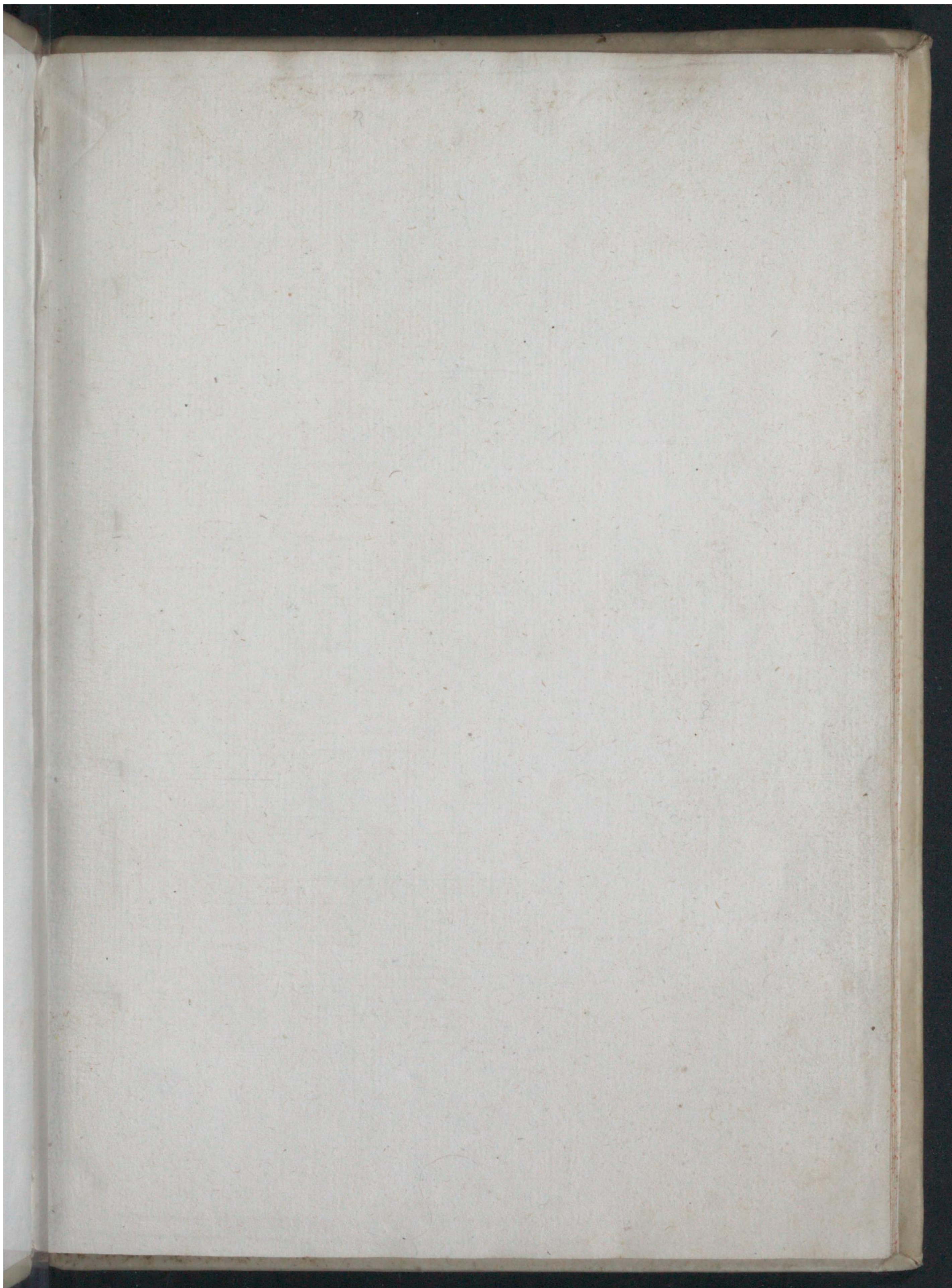

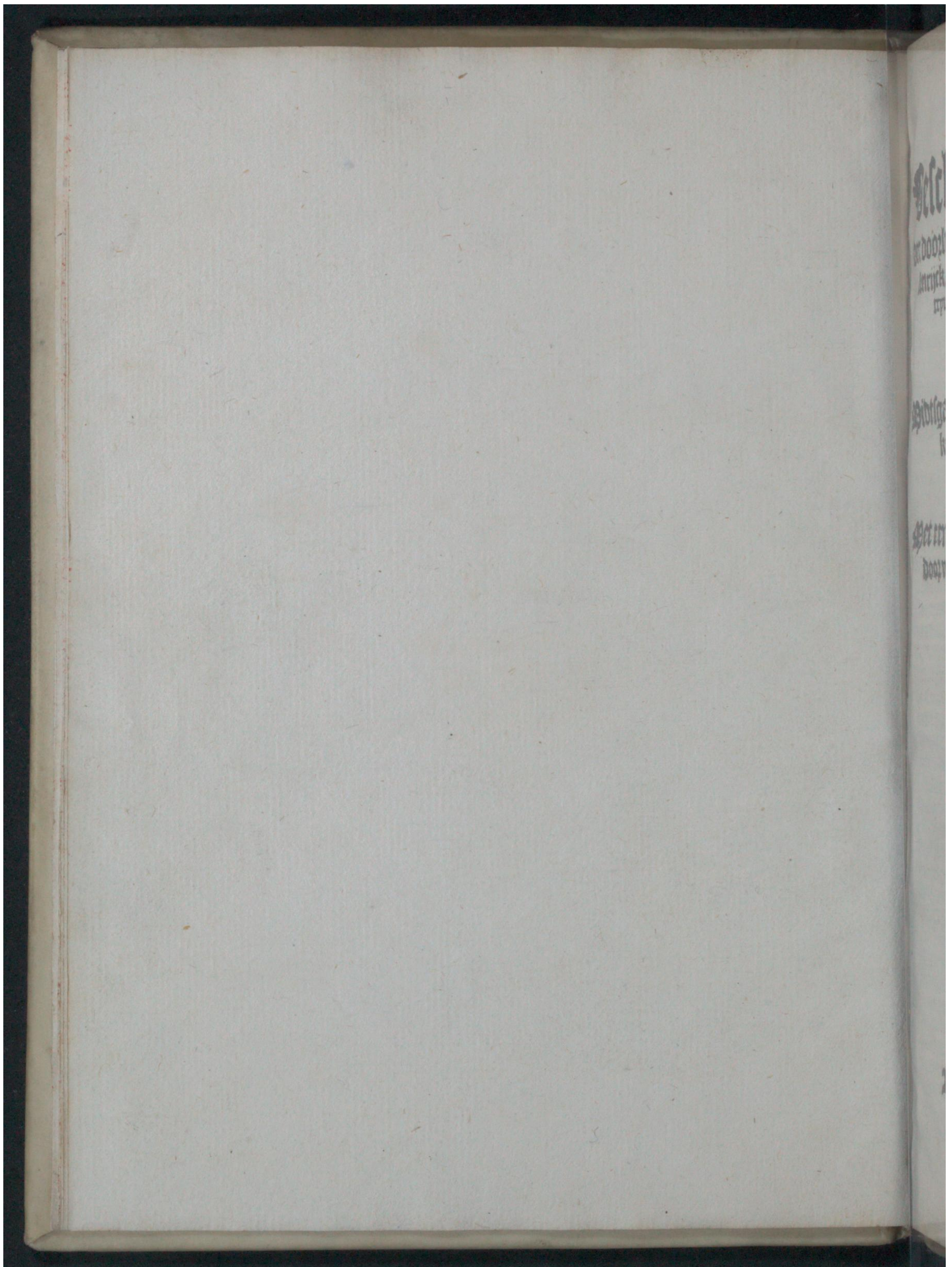

PAMFLET
1083

13 W 898

Corte Beschrijvinghe vande entree

der doorluchtichster Coninghinne Marguarita van Oostenrijck/ binnen Valenchen. Met het heerlijck tractement ende tryumphe die door bevel vande Majesteyt van Spaengien haren Bruydegom aenghedaen is ghewest.

Midtsgaders oock de Ceremonien vande Houwelijcken gheheurt inde Hooft-kercke der selver Stadt.

Met een cort verhael van die heerlijcke entree ghescheit door mijn Heere den Prince van Orangien in syne Steden ende Heerlijcheden/ den 11. Meert/ Anno 1599.

TOT BRVSSEL.
By Rutgert Velpius/ inden Gulden Arent.
Met consent 1599.

Captne: Michiels.

KONI E.
BIBLIO EEK
TE 'S H GE

ALſmen was met ſeer grooten verlanghen verwachtende in Spaengien nae de comſte vande alderdoorluchtichſte Coninginne Marguerite van Ooſtenrijck/die onlancx is ondertrout gheweeſt met den aldermachtichſten Catholijcken Coninck van Spaengien Philippus de III. van dien name/Monarch van Occidenten/ inde vermaerde Stadt van Ferraren/ door toedoen van onſen alderheylichſten Vader den Paus van Roome/ ſoo is Don Charles Doria, Hertoch van Torſi, aengecomen zijnde inde Haven van Rolas, geſonden gheweeſt metten Poſte/ ter ordinantien van ſynen Vader den Prince Doria naer Valencen, om de tydinghe te draghen aen ſyne Majeſteyt / dat de Coninghinne alreede was ghecomen tot inde Cuſten van Spaengien/ welck is gheweeſt een groote blijtſchap voor eenen yegelicken/ende heeft ſeer verlicht die pyne ende ſorghe daer ſyne Majeſteyt ende de gheheele ghemeynte in is gheweeſt / overmidts het lange vertoeven/den langhen wech/ende onbequaemheyt des tijts/daer ſy ſoo lange in geweeſt was. Syne Majeſteyt heeft terſtont belaſt dat de Armeyde ſoude comen inde Haven van Binaros, ende dat de Coninghinne daer ſoude ontfanghen worden / ſoo dat wel behoorde: ende om dat ſynen Coninckl icken wille te beter ende met meerder haeſte ſoude volbrocht worden/ ſoo heeft hy belaſt den Marquis van Denia/ ſynen opperſten Stalmeeſter/dat hy ſoude trecken noch met ſommighe Edele Heeren ende Ridders/ om haer eerbiedinghe te bewyſen/ ende inden naem van ſyne Majeſteyt haer willecom te heeten.

Als nu de Coninghinne te Binaros was aenghecomen den 27. Meert/ſo heeft den Marquis van Denia/nae dat ſy uyt den ſchepe was te Lande ghecomen/ſynen laſte ende Ambaſaetſchap met grooter eerbiedinghe ende blijtſchap/haer te kennen ghegeven/midts haer preſenterende dat Coninckl ijck Coffer/het welck de Majeſteyt haer hadde ghesonden/om dat ſy ſoude worden ghedient naer de macht ende qualiteyt van de Coningen van Spaengien. De Majeſteyt hem hier mede noch niet te vreden houdende om ſyne groote liefde ende affectie te meer te bethoonen/die hy totter Coninginne was dragende/heeft dagheliicx ghesonden ander Ambaſſadeurs/ om haer van ſynent weghen te groeten/ende ſyne goede affectie haer te kennen te gheven.

Nadenmael dat de Coninginne nu weynich tijts haer hadde geruſt en̄ vermaeckt/ ſoo heeft ſy haer op de reyſe begeven naer Valencen, ende is ghecomen tot Monviedro, welck is een plaetſe grootelijcx vermaert/ eensdeels om dat de Coninghinne aldaer heeft haer eerſte logys ghemaeckt/als om ſynen ouden naem van Sagonto / en̄ om die groote wreetheyt die Hannibal van Carthago aldaer eertijts heeft bedreven/ ende om die groote ghetrouwicheyt van die Sagontinen bewesen aen de Romeynen: ende is gelegen vier mylen van Valencen, waer dat hare Majeſteyt / door een ſinguliere devotie (want het inde goede weke was) heeft begeeren te blyven: het welck ſyne Majeſteyt(als een ſeer Catholijck Prince/ende beſchermheer van alle oude goede ordonnantien der H. Kercken) haer heeft ſeer gheerne gheconſenteert.

Des dyſdaechs inde goede weke den ſeſten April/ſoo is de Coninginne gereyſt van Monviedro tot Moſſa, by mijn Vrouwe van Pucio / waer dat op den ſelven dach ſyne Majeſteyt oock is ghearriveert ter ſelver plaetſen/ende by malcanderen comende/hebben ſy deen den anderen de hant gegeven/op der Duytſchen manieren malcanderen groetende ende feeſterende met een Coninckl icke magnificentie / hebbende de Coninghinne volcomen ſatiſfactie vande ſchoone diſpoſitie vanden perſoon van ſyner Majeſteyt/ende oock ter contrarien den Coninck van hare winnende ſchoonheyt/ ende ſonderlinghe gracien die hy in haer perſoon was bemerckende. Nae dat ſy deen

den an-

den anderen daer alsoo hadden besocht/soo is sy wederom vertrocken naer Morviedro/ende den Coninck na Valencen/ alwaer sy hebben voort over ghebracht de reste vande goede weke/eñ den Paesschen met grooter devotien/ een yegelijc in syn plaetse.

Den Aerts-Hertoch Albert van Oostenrijck/oock niet min begeerte hebbende om te sien de Doorluchtichste Infante/Dona Isabella syn beminde Bruyt/ latende de Coninghinne daer sy uyt de schepe ghecomen was/ soo voorseyt is/ is vertrocken in poste van Binaros/ende is ghecomen binnen Valence op Palmsondach: ende gecomen wesende int Conincklick Pallays/heeft den Coninck gesalveert eñ syne Bruyt/ waer dat hy is ghebleven in dat besoecken drie vierendeel van een ure/ende is terstont getrocken nae Madrid/waer hy is ghecomen op den goeden Vrydach/ waer dat hy heeft gaen besoecken de Keyserinne syn Moeder in eenen overdecten Coetswagen/ by haer blyvende tot den lesten Paeschdach: ende van daer vertreckende wederom nae Valence/is daer gecomen teghen den avont den 17. April/ ende gaende naert Coninclijck Pallays/is daer seer vriendelijck ontfangen gewecst/ soo vanden Coninck als van de Infante/met groote blyschap ende contentement van beyde syden/ en met alsulcke familiariteyt dat de Majesteyt hem heeft ghelaten in syn Camere met syn suster een wijle tijts/ ende is gaen wandelen op den Oever vander Zee/voor de Stadt/ ende is des avonts gheheel spade weder thuys ghecomen.

Des vrydachs den 16. der voorseyder Maent is de Coninghinne ghecomen van Morviedro tot S. Michiel des Rois/welck is een Clooster ghelegen een myle vander Stadt van Valence/ waer dat sy dien dach is ghebleven: des anderen daechs is de Conincginne gaen besoecken de Gravinne van Benavente/de huysvrouwe van den Viceroy van dien Rijcke/ verghheselschapt met den Hertoch van Infantasgo Admirael van Castilien/ ende met meer andere groote Heeren/ ende principaelste Ridders vanden Hove/ende vander Stadt. In dese visitie oft besoeck heeft sy haer verentledicht tot ontrent vier uren teghen den avont/ ende daer nae heeft sy gaen visiteren de doorluchtichste Infante int Coninck Pallays/ ende is soo met de selve Compangie wederom nae huys ghereyst.

Des Sondaechs den 18. der Maent April/so heeft syne Majesteyt belast den Princen ende Ridderen die by hem waren/dat sy souden tegen trecken de Conincginne/ om haer te dienen int inneconmen vander Stadt/ by hem alleen houdende den Marquis van Denia/dien van Vellada/ende die Edelmannen van syne Camere.

De Conincginne is ghecomen uyt het Clooster van S. Michiel in een Coche met hare Moeder/ende de Hertoginne van Gandia hare Overste Cameniere/ende ander staetvrouwen en edel Dochters van haer Camere/sy was gecleet in wit silvere Laken/wesende het hooft ende den hals seer rijckelicken verciert met veel seer costelijcke Juweelen ende Baggen/van grooter weerden/verghheselschapt inder voegen soo hier naer volcht:

Inden eersten vier Compangien Lanciers/wesende vande Garde van dien Rijcke/met haerlieder Capiteynen seer rijckelijcken ghe accoustreert/ voor rijdende acht Trompetters/daer nae volchden vier en tseventich Ridders paer en paer met costelijcken habyten/sittende op seer tryumphante Peerden/ alle ghelijck behanghen met seer schoone paruren ende behanxselen van grooten prijse/met veel Pagien ende Lacqueyen met costelijcke livreyen.

Ten tweeden 18. Trompetten vander Stadt te Peerde rijckelijckẽ geaccoutreert/ daer nae den hoogen criminelen Raet met de Roede inde hant/met costelijcken habyt op een seer excellent Peert/waer achter volchden ander 90. Ridders/ oock twee ende twee/met rijckelijcke habyten ende Peerden/ met veel Pagien ende Lackeyen/ met

livreyen

livreyen costelijcker dan die eerste. Ten derden noch 18. ander Trompetten/ eñ Tambourins vanden Coninck/met syne livrey gheheel root en wit/alle tsamen te Peerde/ daer nae quamen vier Kops Darnnes met vijftich andere Edelmans oock gepaert/ en waren die sommige van die groote Heeren upt Spaengien/Hertoghen/ Marquisen ende Graven/alle op seer costelijcke Peerden/ Pagien/Lackayen / met veel costelijcker levreyen dan de voorgaende/onder welcke volchden oock Don Pedro en Don Joan de Medicis/den Admirael van Castille/den Graue van Bonavento/den Hertoch van Infantasgo/ende dien van Gandia/ den Grave van Lemos / den Prince van Orangien/ den Grave van Miranda/ ende den Prince Doria/ ende den alderlesten en den naesten by de Coninghinne was den Grave van Alva/ met den stock in de hant als opper Hoofmeester.

In deser voegen is de Coninginne ghecomen byde Poorte ghcheeten de Serrano/ waer dat sy is afghesesen/ ende ghegaen in een huys daer by / met hare Moeder de Aertshertoghinne/ouercameriere/ende ander Vrouwen : eñ heeft belast dat die oppercameriere soude sitten te Peerde met thien ander Edel Vrouwen/ eñ daer na gheholpen wesende vanden opperstalmeester is sy oock gaen sitten op een seer schoone Hacquenee/die haer vanden Coninck ghesonden was/bedect met goude Laken/gheborduert met perlen ende costelicke steenen: waer dat sy werdt ontfanghen onder een seer costelijck Pauilion: haer volchden de Aertshertoghinne haer Moeder/verghesel schapt metten Aerts-hertoch/met de Hertoginne van Gandia/neven haer was Don Joan de Idiaques/dese altesamen te Peerde/ elc een in goeder ordinantien/ die thien Edel Vrouwen ooc geaccompagneert/elck met eenen Ridder van haerlieder maechschap/ende waren onder andere dese navolghende Manriques/ Sylves en Mendocas/alle oock uptermaten costelick verciert/na de welcke volchden de reste vande Edel Vrouweu/ende die van haer Camere/ende andere in 12. Cochen.

Ten vierden volchden die Garde vande Hellebardiers eñ Schiltknechtẽ te voete/ ende seer veel dienaren/alle gecleet mette levreye vanden Coninck/ makende de plaetsen rupm ouer de straten/want het volck was ontallijck.

Met dese ordinantien en met seer schoone musieque/zijn sy doort portael gecomen/ waer dat was ghemaect een seer trpumphante poorte oft boghe/ lustich int aensien/ en constichlijck ghemaeckt/ ende zijn soo voorts getrocken door de principaelste straten van Valence/alle gelijck verciert met schoone tapijtten van goude eñ siluere Laken/ende ouer al de straten vol volcx/daer waren noch geset vier triomphael portalen/waer op waren ghestelt Musichiens singende diverschen sanck ter eeren vande Coninginne: Op alle hoecken was geschreven met groote Letterẽ den naem MARGARETA, d'welck hadde ouer al goede gratie : op de groote plaetse vande Merckt was ghestelt noch een Arcq triumphal/ seer uptnemende costelick met diuersche pyramiden seer wonderlick getimmert/eñ verciert met Spaensche veerssen eñ dichten.

Wesende de Coninghinne gecomen tot by de groote Kercke/ ten een uren nae den noene/so is den Coninck met de Infante op de selue ure door een ander huys daerinne ghecomen/ waer dat sy zijn ghebleuen ontrent een ure/ hebbende doen maken een Brugghe/waer dat de Bruylost gehouden is gheweest met alsulcke behoorlijcke solemniteyten als eenen Coninck toebehoort/ welc duerden ontrent de twee uren : daer na zijnse van daer vertrockẽ/met de selue compagnie: de Coninginne is gaen sitten in haer coche opt hoochste/de Infante op de rechte syde/ de Aerts hertogin op de slincke syde/dẽ Coninc te peerde/op syn syde seer na gelijc dẽ Aerts hertoch / onsprekelic rijckelic gecleet/ draegende groote teekenẽ vã blyschap/ datmẽ de vreucht in haerer her-

ten verborghen lichtelick cost mercken: Somwylen reedt den Coninck nevē de Coetse/om te spreken met syn Suster/ende alsoo te bemercken de Conginne/ in dier wylen was den Aerts hertoch sprekende met de Aerts hertoginne haer Moeder. Na den Coninck ende den Aers-hertoghe volchden den Marquis van Denia/ ende den Grave van Soor/ende de Hertoginne van Gandia in haer Coche/ende voorts eenpaerlic de ander Edel Vrouwen soo voor verhaelt is: tot dat sy zijn ghecomen int Pallays/ passerende door veel Poorten ende Brugghen seer costelicken ghewrocht.

Naer dat sy int Paleys ghecomen zijn heeftmen terstont gaen decken de Tafelen/ alles wel versien naert vereyschen van alsulcken Conincklicken Banquet. Int hoochste is gheset gheweest de Aerts hertoghinne/ de Moeder vande Coninghinne/ de Coninginne /met den Coninck op de rechte syde/de Infante/ende den Aerts-hertoch aen de slincke syde. De Conginne/de Infante eñ Aerts hertoginne werden gedient van haer Edel Vrouwen/den Marquis de Denia/ende ander Edelmans vanden Hove dienden den Coninck/ende den Aerts hertoch werde ghedient van syne Edellieden/eñ van Maximiliaen synen opper Camerlinck: Naer den eten so zijnder gehouden groote feeste van danseryen/dwelck gheduerde tot op den middernacht: beyde de Majesteyten hebben oock tsamen ghedanst/ende oock beyde de Hoocheyden een yeder twee dansen. Over de gheheele Stadt heeftmen ghemaeckt den geheelen nacht groote vyeren van blytschap/ende dapperlick ghschoten met grof ghschut/bedryvende over al groote blyschap: ende men maeckte noch op alle plaetsen groote ghereetschap
om aldusdanige Conincklicke feeste nae haren eysch te vereeren/ soo
langhe als sy sullen hier b lyven/de welcke Godt wil gonnen
een lanck salich leven eñ goeden voortganck. Wt
Valence desen xviij. April. 1599.

Cort verhael van die heerlijcke entree ghescheit door mijn Heere den Prince van Orangien/in syne Steden ende Heerlicheden/den elfsten Meert/Anno 1599.

ZYne Excellentie doende die seer blyde entree in syne Stadt ende Heerlickheyt van Orangien den elfsten dach vander Maent Meert / is hy met grooter solemniteyt/eere ende sonderlinghe blyschap ontfanghen gheweest/ende dat met sodanighe affectie ende liefde van synen Ondersaten ende ghemeente/alsser oyt Prince oft Coninck soude mogen ontfangen geweest hebben/ stortende over al tranē van grooter blyschappen. Maer om tselve ghcheelick int particulier te verhalen/ soude om des tijts cortheyt te langhe vallen/maer niet teghenstaende/ick en can niet laten eenige de merckelickste puncten u int corte over te schryven

Inden eersten mijn Heere van Blacons Gouverneur der selver Stadt/ die is syne Excellentie te ghemoete gecomen twee mylen vander Stadt/met den geheelen Edeldom/ende waren ontrent hondert te Peerde seer rijckelicken toegerust ende ghecleet.

Een half mijle vander Stadt daer heeft syne Excellentie ghevonden een gheheel esquadre voetvolck van ontrent duysent mannen/ alle ghelijck in goeder ordinantie en heerlicken opgherust/en waren altsamen uytghelesen ende ervaren Soldaten.

Wat voorder ontrent de Poorte / daer heeft hy ghevonden den Bisschop in zijn heerlick habijt/met allen de Gheestelickheyt/ met eenen stoel ende een kussen alle van

gouden

gouden laken/waer dat syne Excellentie is van syn Peert ghetreden / ende in teecken van grooter ootmoedicheyt heeft hy gecust een Crucifix/ dwelck sy daer hadden gebracht/ende daer nae omhelst den Bisschop/doende eenighe andere Ceremonien/ nae de oude gewoonte: ende is daer nae wederom gaen sitten op syn Peert. Dē Bisschop heeft hem ghepresenteert een Pavilion oft Hemel/als haren oversten Prince/eñ naer de oude ghewoonte/maer syne Excellentie door zijne ghewoonlijcke heuschepdt ende ootmoedicheyt en hevet geensins begeert: maer den Bisschop/om te onderhouden de oude costuymen ende Privelegien/hevet selve voor hem doen draghen/ ende dat van vier Borgemeesters oft Raetsmannen der selver Stadt met hunne lange tabbarden.

Comende aen de eerste Poorte/ heeft die ghevonden seer rijckelick verciert/met syne Wapenen seer groot ende schoon verheven/met veel schoon fygueren/antiqualien ende veerssen/soo in Latijn als in Franchoys/alle ter eeren van syne Excellentie.

Voor de Poorte heeft hy ghevonden de Magistraet/de welcke met schoon ceremonien ende haranguen hem hebben ghepresenteert de sleutelen: tghene dat hy hun met corte woorden heeft gheantwoort/is haerlieden seer aenghenaem gheweest / de selve van hun ontfanghende: ende heeft de selve in haer presentie ghegheven in handen van mijn Heer van Blacons/als haerlieder Gouverneur/hem bevelende getrouwicheyt.

Int inneconien was de groote strate over al met tappten behangen/een peghelijck naer syne macht ende middel/de Vensteren waren over al vol Joncvrouwen/so vander Stadt als van de omligghende plaetsen/van acht oft thien mylen daer ontrent/ die daer waren ghecomen om te sien alsulcken tryumphanten entree: want gecomen zijnde tot Avignon/is hy daer ghebleven dry dagen/ doort verbidden van die vander Stadt van Orangien/op dat sy te beter souden moghen maken haerlieder ghereetschap/soo dat middelder tijdt daer vergaderden seer veel Vrouwen van qualiteyt/jae Hertoghinnen/Princerssen ende Gravinnen.

Inde selve groote strate tot aen de Kercke heeftmen ghesonghen Te Deum, met alderley soorten van Musyckspel/ende van daer voorts naert Casteel/ het welcke is een seer schoone groote eñ stercke plaetse/ alwaer sy hadden doen stellen ses Arcken oft Poorten tryumphael/met seer fraye ende antiesche wercken verciert/met de Wapenen van syne Excellentie/ende die vander Stadt/ verciert oock met veel Carmina oft veerssen soo int Latijn als Franchoys/ende Griecx/ ter eeren van syne gelucksalighe entree.

Ick en mach oock niet vergheten die saluwen die daer ghebeurden so vande Soldaten voor de Stadt/als die vanden Casteel/soo met grof Gheschut/ Mousquetten/ als met anderen instrumenten/ schietende oock seer veel met artificieel vyer/ dat Hemel ende aerde scheen te beven/alles om syne blijde incomste.

Zijne Excellentie is hier maer gebleven vier dagen/inde welcke die vander Stadt anders niet en hebben ghedaen dan syne incomste te vercieren met alderley inventien van vrolickheyt/overbrenghende allen de nachten met schieten/ met phuseen te worpen/ende duysent andere manieren van blyschap te bedrijven. In somma dat sy geenen cost en hebben ghespaert/een peghelijck wat nieus bybrengende dat hem ter feesten dochte nut ende bequaem te wesen. Maer hiertusschen en heeft syne Excellentie niet ghelaten den meestendeel vande daghen te besoigneren/ om alle saken te stellen in goeder ordinantie/tot rust/peys welvaert/eñ eendrachticheyt der selver ghemeenten.

Syne Hoocheyt heeft hem te meer gespoeyt om wederom te vinden de Conninginne/ende den Aerts-hertoch Albertus/teghen dat sy souden te schepe gaen / heeft daerom vastelick voor hem ghenomen naer de vierdaghen te vertrecken van syne coom-

sten

ste/hebbende eenen gheheelen dach overgebracht om te visiteren ende oversien allen de Staten van syn Prinsdom/als namelyck die Steden/Courthezon/Jonequiers ende Gigondas/waer dat hy oock is trymphantelick inne gehaelt ghe weest.

Ick hadde bynae vergeten de Entree vant Casteel/waer dat den Capiteyn hadde doen uyttrecken allen de Soldaten/daerinne niet latende/ noch hont noch catte/ende is den Capiteyn/ick segghe Gouverneur/gheromen syne Excellentie presenterende met grooter ootmoedichept ende ghehoorsamichept die sleutelen des selfs: de welcke hy aenveerdende met een singuliere gratie/heeft hem de selve wederom ghegheven/ hem recommanderende de goede ghehoorsamichept/ghetrouwichept ende goede sorghe.

Syne Excellentie heeft oock gheloopen inde bane met veel andere Heeren ende Edelmannen/maer heeft over al den prijs ende eere bejaecht boven allen de andere/met groot contentement van eenen yeghelijcken.

Ten lesten soo is syne Excellentie vertrocken des maendachs den xv. Meert/ met ses Peerden te poste naer Barselonne/ met goet contentement/ ende suffisante voldoeninge vande groote affectie ende liefde die hy heeft bevonden onder syn volck ende onder syn gheheel Jurisdictie: Hebben hem oock een present ghedaen van een notable somme ghelts tot synder voyagien: en boven dien haerlieder goet herte/het welck hem was veel aenghenamer dan allen t'ghelt ende goet dat sy hem souden hebben connen gheven.

Syne Excellentie heeft doen publiceren eenen Generalen Pays en pardoen van alles datter ghepasseert was/met een volcomen oubliancie oft vergeten tot grooten contentement ende troost van synen ondersaten. Inder voegen dat syne Excellentie heeft de saken zyns Landts aldaer ghelaten in seer goede staete / waer van Godt almachtich moet worden ghelooft ende ghedanckt.

Syne Excellentie heeft oock gheschreven Brieven aen den Coninck van Vranckrijck/te kennen ghevende aen de Majestept syne comste/ende van synen gheluckighen voortganck en Successie in zyn Prinsdom.

FINIS.